

بررسی عزت‌نفس و عوامل مؤثر بر آن در دانشجویان دانشکده‌های بهداشت و پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گلستان در سال ۱۳۹۲

سکینه گرایلو^۱، خاطره سعیدی نیا^۲، عبدالرحمان چرکزی^{۳*}، نویسا سادات سیدقاسمی^۴، محمدرضا قنبری^۵، مرضیه لطیفی^۶

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۷/۸

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۸/۱۵

خلاصه

مقدمه: عزت‌نفس ارزشیابی پایدار و ثابت از خود تلقی می‌شود و از جمله مفاهیمی است که در چند دهه اخیر مورد توجه بسیاری از محققان قرار گرفته است. این مطالعه با هدف تعیین عزت‌نفس در بین دانشجویان دانشکده‌های بهداشت و پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گلستان در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ انجام شد.

مواد و روش‌ها: در یک مطالعه مقطعی با رویکرد توصیفی-تحلیلی ۳۶۰ نفر از دانشجویان که به صورت سرشماری وارد مطالعه شده بودند، پرسشنامه عزت‌نفس "کوپراسمیت" به همراه برخی از متغیرهای جمعیت‌شناختی را تکمیل کردند. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم افزار SPSS17 و با آزمون‌های آماری غیرپارامتری، ضریب همبستگی اسپرمن و رگرسیون لجستیک مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. سطح معنی‌داری ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: ۸۳/۱٪ زن و ۸۱/۴٪ افراد مجرد بودند. از نظر رشته تحصیلی بیشترین تعداد مربوط به رشته بهداشت عمومی ۲۵/۶٪ بود و ۸۷/۸٪ دانشجویان مهمترین علت ورود به دانشگاه را علاقه به ادامه تحصیل ذکر کردند. میانگین نمرات عزت‌نفس کلی دانشجویان مورد بررسی ۷/۱۲ ± ۳۵/۹۱ با دامنه ۴۹-۹ بود. در کل، ۳۳۲ (۹۲/۲٪) دارای عزت‌نفس بالا بودند. نتایج تحلیل رگرسیون لجستیک مشخص کرد که متغیرهای زندگی با خانواده و علاقمندی به ادامه تحصیل پیش‌بینی‌کننده‌های سودمند برای عزت‌نفس بالا بودند ($p \leq 0/05$).

نتیجه‌گیری: در پژوهش حاضر سطح عزت‌نفس اکثریت دانشجویان مورد بررسی بالا بود. علاقه‌مندی به ادامه تحصیل و زندگی با خانواده از عوامل مؤثر بر افزایش عزت‌نفس بود. توصیه می‌شود تلاش در جهت افزایش عزت‌نفس، به صورت پایدار مورد توجه قرار گیرد، تا به عنوان یک مشخصه شخصیتی در برخورد با مشکلات به سازگاری بهتر دانشجویان کمک کند.

واژه‌های کلیدی: عزت‌نفس، مفهوم از خود، دانشجویان

۱- مربی، گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

۲- کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

۳- استادیار، گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران (نویسنده مسئول)

پست الکترونیکی: Charkazi@goums.ac.ir، تلفن: ۰۹۱۱۷۰۹۱۷۵

۴- کارشناس ارشد آمار زیستی، گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

۵- مربی، کارشناس ارشد حشره‌شناسی پزشکی، گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

۶- دانشجوی دکترای تخصصی آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران

مقدمه

عزت نفس به عنوان یکی از شاخص‌های مطرح و قابل‌سنجش در روانشناسی [۱] و به عنوان جزء ضروری از بهداشت روان در نظر گرفته شده است [۲]. بسیاری از نظریه‌های اولیه نشان می‌دهند که عزت نفس یک نیاز اساسی بشر می‌باشد [۳]. مطالعات در ۱۵ سال گذشته نیز حاکی از این است که عزت نفس از عوامل روانی مهم سلامتی و کیفیت زندگی بوده [۴، ۵] و یکی از ویژگی‌های شخصیت بهنجار، برخورداری از عزت نفس است [۱] که مثابه یک سرمایه ارزشمند حیاتی، از مهم‌ترین عوامل پیشرفت، شکوفایی استعداد و خلاقیت‌هاست و در دهه‌های اخیر به‌عنوان یکی از عوامل مهم و اساسی در رشد و شکوفایی انسان‌ها مورد توجه بسیاری از روانشناسان و پژوهشگران قرار گرفته است [۶]. عزت نفس به عبارتی احساس ارزشمند بودن است، این خود ارزشمندی از اساسی‌ترین عوامل رشد مطلوب شخصیت محسوب می‌شود. حس ارزشمند بودن هر فرد از مجموع افکار، احساسات و تجربیات او در طول زندگی ناشی می‌شود و باعث می‌شود که نسبت به خود احساس ناخوشایند یا برعکس احساس با ارزش بودن داشته باشد [۷]. داشتن تصویر ذهنی از خود نیز بر میزان عزت نفس تأثیر می‌گذارد. تصویر ذهنی از خود در واقع نگرش، ادراک و برداشتی است که شخص از خود دارد این تصویر از زمان تولد شکل گرفته و با رشد فرد کامل می‌شود و در طی مراحل زندگی تغییر می‌کند. افرادی که تصویر منفی به جسم خود دارند دچار عزت نفس پایینی هستند و به احتمال بیشتری از افسردگی، جدایی، کمبود عزت نفس و وسواس رنج می‌برند [۸].

در حقیقت، سطح عزت نفس متأثر از معیارها یا ملاک‌هایی است که به‌طور گسترده‌ای از فردی به فرد دیگر متفاوت است [۹]. افراد دارای عزت نفس بالا از سطح بالاتری از سلامتی برخوردار بوده و برعکس، کاهش عزت نفس با رفتارهای پرخطر سلامتی و ناهنجاری‌های اجتماعی از قبیل افسردگی و اضطراب همراه است [۱۰] و ممکن است احساس کنند هیچ‌کس آن‌ها را دوست ندارد، مورد قبول دیگران نیستند و نمی‌توانند در هیچ کجا پیشرفت کنند [۹]. به عقیده "ارجل" فرد با نگرش مطلوب و رضایت از خود، روابط اجتماعی

متعادلی دارد، از کینه و نفرت دوری می‌جوید و فرآیند زندگی خود را مثبت ارزیابی می‌کند [۱۱]. صدرالسادات، عزت نفس را غرور و افتخاری می‌داند که وقتی فرد نقایص خود را برطرف می‌کند به او دست می‌دهد [۱۲].

پس می‌توان گفت عزت نفس یک نیاز اساسی است که در فرآیندهای زندگی نقش مهم و به‌سزایی بر عهده دارد، زیرا به رشد و سلامت و طبیعی بودن فرد کمک می‌کند و مثل یک سیستم ایمنی آگاهانه عمل نموده و مقاومت و ظرفیت لازم را برای زندگی فرد فراهم می‌آورد [۱۳]. و به آن‌ها کمک می‌کند تا با تغییرات محیط به‌راحتی و بدون بروز مشکلات رفتاری و روانی کنار آیند [۱۲].

با توجه به اهمیت این موضوع نتایج مطالعات انجام‌شده در کشورمان نشان داده است که اکثر دانشجویان دارای عزت نفس متوسط و یا پایینی هستند که این امر می‌تواند بر عملکرد شغلی آن‌ها اثر مخرب و منفی داشته باشد [۱۴، ۱۵] و باید توجه داشت که دانشجویان خصوصاً گروه علوم پزشکی، از اقشار مستعد و برگزیده جامعه و سازندگان آینده کشور خویش هستند و مشکلات آن‌ها از مهم‌ترین چالش‌ها بوده و تأثیر سویی بر بهداشت جامعه خواهد داشت. از طرفی، داشتن عزت نفس بالا می‌تواند در ارتقای سلامت روان دانشجویان به‌عنوان متولیان آینده سلامت جامعه نقش داشته است. لذا مطالعه حاضر باهدف تعیین سطح عزت نفس دانشجویان دانشکده‌های بهداشت و پیراپزشکی در دانشگاه علوم پزشکی گلستان طراحی و اجرا گردید.

مواد و روش‌ها

این مطالعه مقطعی با رویکرد توصیفی و تحلیلی بود، ۵۰۰ دانشجوی دانشکده بهداشت و پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گلستان که در نیم سال اول سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ مشغول به تحصیل بودند، به‌صورت سرشماری وارد مطالعه شدند. معیار ورود به مطالعه شامل تمایل و رضایت دانشجویان جهت شرکت در مطالعه، نداشتن مشکلات روحی و روانی شناخته‌شده، مقیم بودن دانشجویان در هنگام مطالعه در دانشکده‌های بهداشت و پیراپزشکی بود. بنابراین دانشجویانی که در دانشگاه‌های دیگر مهمان بودند و یا دانشجویانی که دوره کارورزی را سپری می‌کردند و امکان دسترسی به آن‌ها

یعنی شماره‌های ۶-۱۳-۲۰-۲۷-۴۴-۳۴-۴۸-۵۵ دروغ سنج هستند. در مجموع، ۵۰ ماده آن به ۴ خرده مقیاس عزت نفس کلی، عزت نفس اجتماعی (همسالان)، عزت نفس خانوادگی (والدین) و عزت نفس تحصیلی (مدرسه) تقسیم شده است و می‌توان گفت دارای چهار خرده مقیاس است، که در جدول زیر آمده است:

وجود نداشت، وارد مطالعه نشدند. جمع‌آوری اطلاعات توسط پرسشنامه که در دو قسمت طراحی شده بود، صورت گرفت. قسمت اول سؤالات مربوط به اطلاعات دموگرافیک، قسمت دوم پرسشنامه استاندارد عزت نفس "کوپر اسمیت" بود. کوپر اسمیت (۱۹۷۶) مقیاس عزت نفس خود را بر اساس تجدیدنظری که "راجرود دیموند" (۱۹۵۴) انجام داد تهیه و تدوین کرد. این مقیاس دارای ۵۸ ماده است که ۸ ماده آن

سؤالات هر خرده مقیاس‌ها	خرده مقیاس‌ها
۱، ۲، ۸، ۹، ۱۰، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۲۱، ۲۲، ۲۴، ۲۹، ۳۱، ۳۶، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۵۱، ۵۰، ۵۷	۱. عزت نفس کلی
۳، ۴، ۱۱، ۱۸، ۲۲، ۲۵، ۳۰، ۳۲، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۵، ۴۶، ۵۲، ۵۳، ۵۸	۲. عزت نفس اجتماعی (همسالان)
۵، ۱۲، ۱۹، ۲۶، ۳۳، ۳۲، ۴۰، ۴۷، ۵۴	۳. عزت نفس خانوادگی (والدین)
۷، ۱۴، ۲۸، ۳۵، ۴۹، ۵۶	۴. عزت نفس تحصیلی (آموزشی)

عدم توزیع طبیعی متغیرها از آزمون‌های غیر پارامتریک من ویتنی، کروسکال والیس، ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شد. از آزمون رگرسیون لجیستیک برای بررسی سطح عزت نفس بالا و پایین استفاده شد. سطح معناداری ۰/۰۵ در نظر گرفته شد. در آنالیز رگرسیون به افراد با عزت نفس پایین کد صفر و برای افراد با عزت نفس بالاتر کد یک داده شد. علت تحصیل به دو دسته علاقه به ادامه تحصیل و عدم علاقه به ادامه تحصیل و نوع سکونت به دو دسته زندگی با خانواده و زندگی در خوابگاه تقسیم‌بندی شد. در علت ادامه تحصیل، گزینه‌های اصرار خانواده و نداشتن راهی جز ادامه تحصیل به عنوان عدم علاقه به تحصیل در نظر گرفته شدند.

یافته‌ها

در این مطالعه در مجموع ۵۰۰ نفر مورد بررسی قرار گرفتند. که از این تعداد ۴۷۲ نفر پرسشنامه عزت نفس را تکمیل کردند و ۱۱۲ نفر هم با تست دروغ سنج به دلیل آنکه در این بخش نمره بالاتر از ۴ گرفتند، جهت آنالیز نهایی از مطالعه کنار گذاشته شدند و بر این اساس نتایج ۳۶۰ نفر مورد آنالیز نهایی قرار گرفتند.

طبق نتایج، ۲۹۹ (۸۳/۱٪) نفر زن و ۲۹۳ (۸۱/۴٪) نفر آن‌ها مجرد بودند و از نظر رشته تحصیلی بیشترین تعداد مربوط به رشته بهداشت عمومی ۹۲ نفر (۲۵/۶٪) بودند.

شیوه نمره‌گذاری این آزمون به صورت "صفر" و "یک" می‌باشد. به این معنا که ماده‌های شماره (۲-۴-۵-۱۰-۱۱-۱۴-۱۸-۱۹-۲۱-۲۳-۲۴-۲۸-۲۹-۳۰-۳۲-۳۶-۴۵-۴۷-۵۷) پاسخ "بله" یک نمره و پاسخ "خیر" صفر می‌گیرد و بقیه سؤالات به صورت معکوس است؛ یعنی پاسخ "خیر"، یک نمره و پاسخ "بله" صفر می‌گیرد. حداقل نمره‌ای که یک فرد ممکن است بگیرد "صفر" و حداکثر "۵۰" خواهد بود. چنان چه پاسخ‌دهنده از ۸ ماده دروغ سنج بیش از ۴ نمره بیاورد بدان معنا است که اعتبار آزمون پایین است و آزمودنی سعی کرده است خود را بهتر از آن چیزی که هست نشان دهد [۱۶]. کسب نمره ۲۵ و کمتر به عنوان عزت نفس ضعیف و بالاتر از آن به عنوان عزت نفس بالا در نظر گرفته شد [۱۷]. پایایی این پرسشنامه در مطالعات مختلف انجام گرفته در کشورمان مورد تأیید قرار گرفته است [۱۷، ۱۸، ۱۹].

پس از توضیح اهداف مطالعه و در صورت رضایت دانشجویان جهت شرکت در مطالعه، پرسشنامه در کلاس درس در اختیار آنان قرار داده شد و در حضور مستقیم پرسشگر آموزش دیده پرسشنامه‌ها تکمیل شد. پس از جمع‌آوری اطلاعات، داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۷ و آمار توصیفی و براساس آزمون شاپیرو ویلک به دلیل

بودند و ۳۱۶ نفر (۸۷/۸٪) هم مهم‌ترین علت ورود به دانشگاه را علاقه به ادامه تحصیل ذکر کردند (جدول شماره ۱).

هم‌چنین تعداد دانشجویان کارشناسی پیوسته ۲۶۵ نفر (۷۳/۶٪) بودند. از این تعداد ۱۹۸ نفر (۵۵٪) ساکن خوابگاه

جدول ۱- توزیع فراوانی متغیرهای دموگرافیک و نمره عزت نفس دانشجویان مورد پژوهش

متغیر	تعداد	درصد	میانگین و انحراف معیار نمره عزت نفس
جنس	زن	۲۹۹	۳۶/۰۵±۷/۰۶
	مرد	۶۱	۳۵/۲۴±۷/۴۳
وضعیت تأهل	مجرد	۲۹۳	۳۵/۷۴±۷/۱۸
	متأهل	۶۷	۳۶/۶۵±۶/۸۵
رشته تحصیلی	بهداشت عمومی	۹۲	۳۶/۰۸±۷/۲۱
	بهداشت محیط	۴۶	۳۵/۰۶±۵/۶۴
	هوشبری	۷۰	۳۶/۵۴±۷/۳۴
	اتاق عمل	۷۳	۳۵/۰۵±۷/۵۵
مقطع تحصیلی	علوم	۷۹	۳۶/۴۵±۷/۲۴
	آزمایشگاهی		
	کارشناسی پیوسته	۲۶۵	۳۵/۳۹±۷/۱۳
	کارشناسی ناپیوسته	۷۸	۳۸/۵۳±۶/۷۶
	کاردانی	۱۷	۳۲/۸۸±۵/۳۶
قومیت دانشجویان	فارس	۱۹۵	۳۶/۶۰±۶/۹۸
	ترکمن	۱۱۰	۳۴/۰۵±۷/۳۵
	سیستانی	۳۵	۳۶/۵۴±۶/۳۵
	سایر	۲۰	۳۸/۴۰±۶/۸۷
علت ورود به دانشگاه	علاقه به ادامه تحصیل	۳۱۶	۳۶/۷۱±۶/۷۰
	اصرار خانواده	۹	۳۱/۲۷±۵/۲۹
	نداشتن راهی جز ادامه تحصیل	۳۵	۳۰/۱۷±۸/۱۷
شغل دوم	دارد	۴۴	۳۷/۰۹±۷/۲۳
	ندارد	۳۱۶	۳۵/۷۵±۷/۱۰

عمومی، عزت نفس اجتماعی، عزت نفس خانوادگی و عزت نفس تحصیلی در جدول ۲ آورده شده است.

میانگین نمرات عزت نفس کلی دانشجویان مورد بررسی با دامنه ۴۹- ۹ بود. در کل ۳۳۲ (۹۲/۲٪) دارای عزت نفس بالا بودند. میانگین خرده مقیاس‌های عزت نفس

جدول ۲- میانگین و توزیع فراوانی خرده مقیاس‌های عزت نفس در دانشجویان مورد مطالعه

عزت نفس	میانگین و انحراف معیار	بالا تعداد (درصد)	پایین تعداد (درصد)	سقف نمره
عزت نفس عمومی	۱۱/۷۶±۲/۸۰	۳۱۰ (۸۶/۱)	۵۰ (۱۳/۹)	۱۹
عزت نفس اجتماعی	۱۳/۵۵±۲/۸۳	۳۲۸ (۹۱/۱)	۳۲ (۸/۹)	۱۶
عزت نفس خانوادگی	۶/۰۱±۱/۶۰	۳۰۰ (۸۳/۳)	۶۰ (۱۶/۷)	۹
عزت نفس تحصیلی	۳/۳۸±۱/۳۸	۱۸۳ (۵۰/۸)	۱۷۷ (۴۹/۲)	۶
کل عزت نفس	۳۵/۹۱±۷/۱۲	۳۳۲ (۹۲/۲)	۲۸ (۷/۸)	۵۰

با استفاده از آزمون من ویتنی، نتایج مطالعه میانگین نمره عزت نفس در دانشجویان بر حسب جنس ($p=0/428$)، بر حسب تأهل ($p=0/347$)، بر حسب اینکه به جز تحصیل درجایی مشغول به کار هستند یا خیر ($p=0/244$)، تفاوت معنی داری نشان نداد اما نمره عزت نفس در دانشجویان شاغل بالاتر بود.

بر اساس آزمون کروسکال والیس، بین میانگین نمره عزت نفس بر حسب قومیت اختلاف معنی داری از لحاظ آماری مشاهده شد به طوری که عزت نفس دانشجویان فارس بیشتر از سایر گروه‌ها بود ($p=0/028$) و بر حسب متغیر دوره تحصیلی نیز اختلاف معنی داری از لحاظ آماری مشاهده گردید ($p=0/001$) و عزت نفس دانشجویان ناپیوسته بیشتر از دانشجویان پیوسته و کاردانی بود.

همچنین با استفاده از همین آزمون من ویتنی در میانگین نمره عزت نفس و متغیر نوع سکونت نیز در دانشجویانی که با خانواده زندگی می‌کردند اختلاف معناداری با سایر دانشجویانی که در خوابگاه بودند و یا به تنهایی زندگی می‌کردند، دیده شد ($p=0/001$). از طرفی، نتایج آزمون کروسکال والیس نشان

داد که میانگین نمره عزت نفس دانشجویان علاقه‌مند به ادامه تحصیل از سایر دانشجویانی که علت ورود خود به دانشگاه را اصرار خانواده و یا نداشتن راهی جز ادامه تحصیل ذکر کرده بودند به طور معنی داری بیشتر بود ($p=0/0001$).

با استفاده از آزمون همبستگی اسپیرمن، بین متغیر معدل تحصیلی و نمره عزت نفس رابطه خطی معنی داری وجود نداشت ($p=0/052$). همچنین نتیجه آزمون کروسکال والیس نشان داد که بین متغیرهای رشته تحصیلی با عزت نفس ارتباط معنی داری وجود ندارد ($p=0/599$). در نهایت، به منظور بررسی اثر تمام متغیرها به طور همزمان بر میزان عزت نفس، مدل رگرسیون لوجستیک را بر داده‌ها برازش نمودیم که نتایج نشان داد، سودمندترین متغیرهای پیش‌بینی کننده عزت نفس بالا در دانشجویان مورد مطالعه به ترتیب عبارت بودند از علت ورود به دانشگاه ($p=0/001$) و نوع سکونت ($p=0/014$) (جدول ۳).

جدول ۳- شاخص‌های تحلیل متغیرهای نهایی وارده شده به معادله رگرسیون لوجستیک

نسبت شانس	فاصله اطمینان در سطح ۰/۰۵		سطح معنی داری	آزمون والد	بتا	علت تحصیل
	حد بالا	حد پایین				
۴/۶۸۶	۱۱/۳۹۷	۱/۹۲۶	۰/۰۰۱	۱۱/۵۹۸	۱/۵۴۴	
۴/۸۷۵	۱۷/۳۲۷	۱/۳۷۲	۰/۰۱۴	۵/۹۹۵	۱/۵۴۸	نوع سکونت

بحث

دانشجویان مورد بررسی (۹۲/۲٪) دارای عزت نفس کلی بالا بودند، عزت نفس، ارزیابی و تصور کلی فرد از خود و خویشتن در همه زمینه‌ها و رضایت فرد از خود و احساس ارزشمند بودن است [۷] که با مطالعه میرزایی علویچه بر روی

عزت نفس، ارزیابی و تصور کلی فرد از خود و خویشتن در همه زمینه‌ها و رضایت فرد از خود و احساس ارزشمند بودن است [۷] طبق نتایج مطالعه حاضر، اکثریت قریب به اتفاق

بررسی دارد، دانشجویان ترکمن دارای ویژگی‌هایی از قبیل تفاوت‌های مذهبی، فرهنگی، نژادی و قومی هستند که هم‌زمان بر روی عزت‌نفس آن‌ها تأثیر می‌گذارد و باعث کاهش عزت‌نفس در آن‌ها می‌گردد. به‌کارگیری روش‌های افزایش عزت‌نفس در مورد دانشجویان می‌تواند راه میانبری برای بالا بردن عزت‌نفس این افراد شود. مطالعه‌ای که ارتباط این متغیر با عزت‌نفس در دانشجویان را مورد ارزیابی قرار داده باشد، پیدا نشد.

برحسب متغیر مقطع تحصیلی نیز نتایج نشان داد که عزت‌نفس دانشجویان ناپیوسته به‌طور معنی‌داری بیشتر از دانشجویان پیوسته و کاردانی بود. این تفاوت را می‌توان این‌گونه ابراز کرد که بیشتر دانشجویان در مقطع ناپیوسته علاوه بر تحصیل شاغل می‌باشند و دغدغه آن‌ها کمتر از سایر دانشجویانی است که از آینده کاری خود نگران می‌باشند و همچنین به علت تجربه همراه با موفقیت، جهت دارتر شدن مسیرشان، نزدیک‌تر شدن به اهداف علمی و زندگی خود، رضایت از نتایج عملکرد خود و هماهنگ‌تر شدن بین خود پنداره ایده آل و واقعی آن‌ها با دریافت ارزشی که از طرف دیگران به آن‌ها انتقال یافته، عزت‌نفس آن‌ها افزایش می‌یابد.

در این مطالعه، همبستگی معنی‌داری بین معدل با عزت‌نفس مشاهده نشد که با مطالعه شریفی و همکاران [۲۸] و زارع و همکاران [۲۵] و به‌طور مشابه آقاخانی و همکاران [۸] همخوانی دارد، اما با مطالعه تمنایی فر و همکاران [۷]، میرزایی علویچه و همکاران [۶] و حسینی و همکاران [۲۹] و مطالعه نوربخش و همکارانش مغایرت دارد [۳۰]. شاید به این دلیل که دانشجویان افراد منتخبی هستند که با امتحان ورودی وارد دانشگاه می‌شوند و احتمالاً عزت‌نفس بیشتری نسبت به جمعیت عمومی دارند و همبستگی کم‌رنگی بین موفقیت تحصیلی و عزت‌نفس وجود دارد [۳۱] و برای ارتباط بین عزت‌نفس با پیشرفت تحصیلی در جوامع مختلف باید به اختلاف قومیت‌ها، فرهنگ‌ها و مقطع تحصیلی فراگیران مورد مطالعه، نیز توجه کرد.

در یافته‌های بدست آمده از مطالعه حاضر بین عزت‌نفس و رشته تحصیلی دانشجویان ارتباط آماری معنی‌داری دیده نشد، این نتیجه تأییدکننده یافته مطالعه حسینی و همکاران [۲۹]

دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی یزد [۶] و مطالعه جنتی و همکاران بر روی دانشجویان پرستاری و مامایی مازندران [۲۰] و مطالعه سلملیان و کاظم نژاد لیلی بر روی دانشجویان پرستاری و مامایی گیلان همخوانی دارد [۲۱]. همچنین در این مطالعه عزت‌نفس در ابعاد خانوادگی، عمومی و اجتماعی دانشجویان بالا بود که می‌توان به فرهنگ جامعه در اهمیت دادن به نقش خانواده در حمایت از فرزندان نسبت داد. با توجه به تعریف عزت‌نفس خانوادگی که عبارت است از احساس و ارزشی که هر شخص به‌عنوان یکی از اعضای خانواده نسبت به خود دارد، جوان باید احساس کند که خانواده به توانایی‌های او احترام می‌گذارد و او را می‌پذیرد تا احساس عزت‌نفس نماید [۲۲] که نتایج آن با مطالعه آکله‌چی (۲۰۱۰) همسو می‌باشد.

در این مطالعه ارتباط عزت‌نفس و متغیرهای دموگرافیک مورد بررسی قرار گرفت، نتایج مطالعه حاضر از عدم وجود تفاوت بین عزت‌نفس دانشجویان برحسب جنسیت حکایت می‌کند که با مطالعات حسینی‌نسب و همکاران [۲۳]، قاسم‌زاده [۲۴]، اصفهانی و همکاران [۱]، زارع و همکاران [۲۵] که بر روی دانشجویان انجام شد، مطابقت دارد. شاید یکی از دلایل عدم ارتباط بین عزت‌نفس و جنسیت اخذ بازخوردهای برابر از محیط است و سعی شده با دختران و پسران با نگرشی مساوی برخورد شود، ولی با مطالعه زکی [۲۶] تمنایی فر و همکاران [۷] و میرزایی علویچه و همکاران [۶] مغایرت دارد. البته بسیاری از روان‌شناسان اجتماعی عقیده دارند که اساساً "مفهوم خود" مردان و زنان متفاوت است. بنابراین واقعاً نمی‌توان عزت‌نفس زنان و مردان را با هم مقایسه کرد، چون آن‌ها دو سازه کاملاً جدا هم هستند [۲۳] و از آنجا که عزت‌نفس به عوامل مختلفی مربوط است مطالعات مختلف در کشورهای مختلف و در بین جمعیت‌های متفاوت سنی، فرهنگی و اجتماعی نتایج مختلفی را ارائه می‌دهد [۲۷].

از دیگر نتایج حاصل از این مطالعه مشخص شد بین قومیت با عزت‌نفس ارتباط معنی‌داری وجود دارد که بر اساس مقایسه میانگین نمره عزت‌نفس دانشجویان فارس به‌طور معنی‌داری بیشتر از نمره عزت‌نفس دانشجویان ترکمن بیشتر بود، بنابراین، پایین بودن عزت‌نفس در قومیت ترکمن نیاز به

و زارع همکاران [۲۵] است که نشان دادند رشته تحصیلی با عزت نفس دانشجویان مورد مطالعه ارتباط معنی داری ندارد. علت ورود به دانشگاه سودمندترین متغیر جهت پیش بینی عزت نفس بالا بود. نتایج نشان داد شانس داشتن عزت نفس بالا در گروه دانشجویانی که علاقه مند به ادامه تحصیل بودند ۴/۶۸۶ برابر دانشجویانی است که علاقه به ادامه تحصیل نداشتند. این یافته نشان دهنده این موضوع است که داشتن انگیزه و علاقه تحصیلی یکی از مهم ترین موارد در افزایش عزت نفس دانشجویان است و نبود آن می تواند منجر به کاهش عزت نفس و در نتیجه ایجاد برخی از مشکلات مربوط به سلامت روان دانشجویان شود. نتیجه مطالعه مرجانی و همکاران [۳۲] و مطالعه کوچکی و همکاران [۳۳] بر روی دانشجویان علوم پزشکی گلستان و اصفهان نشان داد که سطح استرس در دانشجویانی که علت ادامه تحصیل و ورود خود به دانشگاه را " نداشتن راهی جز ادامه تحصیل " اعلام کرده بودند به طور معنی داری بیشتر از دانشجویان علاقمند به ادامه تحصیل بود. از طرفی، نتیجه مطالعه نیز نشان داده است که دانشجویان با عزت نفس بالاتر از وضعیت تحصیلی بهتری برخوردار بودند [۲۹].

دومین متغیر سودمند پیش بینی کننده عزت نفس در دانشجویان مورد مطالعه نوع سکونت بود. در این ارتباط شانس داشتن عزت نفس در دانشجویانی که با خانواده زندگی می کردند ۴/۸۷۵ برابر دانشجویانی بود که در خوابگاه زندگی می کردند. این یافته مؤید این نکته است که سکونت و زندگی با خانواده در مقابل کاهش عزت نفس اثر پیشگیری کننده داشته ولی در قبال آن سکونت و زندگی در خوابگاه در کاهش عزت نفس آن ها مؤثر است. این مورد را می توان به این صورت توضیح داد که زندگی به همراه خانواده با افزایش حمایت عاطفی و روانی، ایجاد فضای به دور از تنش و فراهم کردن فضای امن و آرام در ارتقاء سطح عزت نفس آن ها تأثیر دارد. از طرفی زندگی در خوابگاه که در بین دانشجویان دور از خانواده دیده می شود با ضعیف کردن حمایت عاطفی دریافت شده از سوی خانواده، آنان را در معرض کاهش عزت نفس قرار

می دهد. این یافته نشان دهنده لزوم توجه بیشتر به محیط زندگی خوابگاهی و فراهم کردن شرایط امن و بهتر برای محافظت از سطح عزت نفس است تا به دلیل دوری این گروه از دانشجویان از محیط گرم و امن خانواده عزت نفس آنان کمتر خدشه دار شود. این یافته با نتایج حاصل از مطالعه زارع و همکاران [۲۵]، میرزایی علویجه و همکاران [۶] و حسینی و همکاران [۲۹] مغایرت داشت که نشان دادند عزت نفس با محل سکونت دانشجویان ارتباط آماری معنی داری ندارد.

نتیجه گیری: نتایج این مطالعه نشان داد که علاقه به ادامه تحصیل و زندگی به همراه خانواده سودمندترین متغیرهای پیش بینی کننده عزت نفس بالا در دانشجویان مورد مطالعه بودند. لحاظ کردن علاقه فرد به رشته تحصیلی و ادامه تحصیل در هنگام انتخاب رشته می تواند در حفظ عزت نفس آنان مؤثر باشد. همچنین لازم است در حد امکان دانشجویان در حین تحصیل با خانواده سکونت و تعامل بیشتری داشته باشند.

از محدودیت های مطالعه حاضر، مقطعی بودن مطالعه بود که تعمیم پذیری نتایج را محدود می کند برای دستیابی به نتایج کامل تر و دقیق تر پیشنهاد می شود در سطح وسیع تر در داخل دانشگاه ها انجام شود. همچنین ریزش ۱۱۲ نفری دانشجویان به دلیل اعتبار پایین آزمون آن ها بر اساس معیار دروغ سنجی آزمون می تواند نتایج را متأثر از خود سازد. انجام مطالعات طولی با حجم نمونه بزرگ تر توصیه می شود.

تشکر و قدردانی

مقاله حاضر برگرفته از پایان نامه تحصیلی مقطع کارشناسی تحت عنوان " بررسی عزت نفس در دانشجویان دانشکده پیراپزشکی و بهداشت دانشگاه علوم پزشکی گلستان در سال تحصیلی ۹۳-۹۲ " می باشد. بدین وسیله از معاونین آموزشی دانشکده های بهداشت و پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گلستان و مشارکت دانشجویان در این پژوهش تشکر و قدردانی می شود.

References

1. Fakheran Esfahani O, Yaghini J, Sayedyahosseini A. Relationship between oral hygiene behaviors and self-esteem among students of Isfahan University of Medical Sciences. *Journal of Isfahan Dental School* 2012; 7 (5): 559-66.[Persian]
2. Saadat M, Ghasemzadeh A, Soleimani M. Self-esteem in Iranian university students and its relationship with academic achievement. *Procedia-social and behavioral sciences* 2012;31:10-4.
3. Abamara Nnaemeka C, Agu Solomon A, Gangopadhyay A, Sahni MY, Esther B. Relationship between Body Image and Self-Esteem among Female Undergraduate Students of Behavioural Sciences. *IOSR Journal of humanities And Social Science (IOSR-JHSS)* 2014;19(1):1-5.
4. Mann MM, Hosman CM, Schaalma HP, de Vries NK. Self-esteem in a broad-spectrum approach for mental health promotion. *Health education research* 2004;19(4):357-72.
5. Daniali S, Azadbakht L, Mostafavi F. Relationship between body satisfaction with self esteem and unhealthy body weight management. *Journal of education and health promotion.* 2013;2:29.
6. Mirzaei Alavijeh M, Rajaei N, Rezaei F, Hasanpoor S, Pirouzeh R, Babaei Borzabadi M. Comparison of self-esteem, locus of control and their relationship with university students' educational status at Shahid Sadoughi University of Medical Sciences-Yazd. *The Journal of Medical Education and Development* 2012;7(1):58-70.[Persian]
7. Tamannaifar M, Sedighi Arfai F, Salami Mohammadabadi F. Correlation between emotional intelligence, self-concept and self-esteem with academic achievement. *Education Strategies in Medical Sciences* 2010;3(3):121-6.[Persian]
8. Aghakhanee N, Feizi A, Shams S, Baghaee R, Rahbar N, Nikbakhsh A. study of body image and self-esteem in high school students in Urmia. *Urmia Medical Journal* 2006;4(17):254-9.[Persian]
9. Crocker J. The costs of seeking self-esteem. *Journal of Social Issues* 2002;58(3):597-615.
10. Iorgulescu G. Low self-esteem in women with eating disorders and alcohol abuse as a psycho-social factor to be included in their psychotherapeutic approach. *Journal of medicine and life* 2010;3(4):458.58-64.
11. Argyle M, Crossland J. The dimensions of positive emotions. *British Journal of Social Psychology* 1987;26(2):127-37.
12. Malekpour M, Banihashemian K. Relationship between General Health, Pessimism, and Self Esteem in College Students with Father and martyr Father in Shiraz University of Medical Sciences. *Journal of Isfahan Medical School* 2011;28(120): 1437-46.[Persian]
13. Forghani TO, Javanbakht M, Bayazi MH, Sahebi A, Vahidi S, Derogar K. The effectiveness of group cognitive-behavioral training and group reality therapy (based on choice theory) on self-esteem of high school students. *Journal of Fundamentals of Mental Health* 2012; 14(2):172-80.[Persian]
14. Barkhordary M, Jalalmanesh S, Mahmodi M. The relationship between critical thinking disposition and self esteem in third and fourth year bachelor nursing students. *Iranian journal of medical education* 2009;9(1):13-9.[Persian]
15. Moradishahrababak F, Ghanbari Hashemabad B, Aghamohammadian HR. Survey of group realistic therapy effectiveness on the self esteem increase among Ferdosi University of Mashad city. *Studies in Education and Psychology* 2011; 11(2):227-38.[Persian]
16. Karagözoğlu Ş, Kahve E, Koç Ö, Adamişoğlu D. Self esteem and assertiveness of final year Turkish university students. *Nurse Education Today* 2008;28(5):641-9.
17. Moosavi SVA. The relationship between attribution styles And students' Self Esteem of university students. *Journal of Psychology & Education* 2005: 34(2): 125-51.[Persian]
18. Sabet M.(dissertation). survey of validity, reliability and Normative Self Esteem test cooperative in Tehran nineteen branches of education. Tehran: Allameh Tabatabai University; 1996: 34-6.[Persian]

19. Noorbala A, Yazdi SB, Yasamy M, Mohammad K. Mental health survey of the adult population in Iran. *The British Journal of Psychiatry* 2004;184(1):70-3.
20. Janati Y, Musavi SA, Azimi LH, Fani SL, Hamta A, Feyzi S, Ghobadi M. Emotional intelligence level and nursing and midwifery students self esteem. *Journal of Mazandaran University of Medical Sciences* 2012; 22(1):254-60. [Persian]
21. Salmalian Z, Kazemnezhad Leili E. Correlation between self-concept and academic achievement of students. *Holistic Nursing And Midwifery Journal* 2014;24(1):40-7. [Persian]
22. Akolechy M, Mehri A. Assessment of Self Esteem among Students of High Schools in Sabzevar(2010). *The Journal of Toolo-e- behdasht; Quarterly Journal School of Public Health Yazd* 2011; 10(1):28-37.
23. Hosseininasab SD, Vojdanparast H. Study relationship between self-esteem and academic achievement in basic science and humanities teacher training institutions. *Journal of Faculty of Letters and Human Sciences* 2001; 45(183-184):101-26. [Persian]
24. Ghasemzadeh A, Youneci HKR. A Comparative Study of Mental Health and Self-Esteem of Freshman and Junior Students. *Islamic Azad University Tonekabon Branch* 2011; 1(4):39-58. [Persian]
25. Zare N, Daneshpajoo F, Amini M, Razeghi M, Fallahzadeh MH. The relationship between self-esteem, general health and academic achievement in students of Shiraz University of Medical Sciences. *Iranian journal of medical education* 2007;7(1):59-67. [Persian]
26. Zaki MA. Quality of life and its relationship with self-esteem in male and female students of Isfahan University. *Iranian journal of psychiatry and clinical psychology* 2008;13(4):416-9. [Persian]
27. Neamatollahi H, Ebrahimi M. Oral health behavior and its determinants in a group of Iranian students. *Indian Journal of Dental Research* 2010;21(1):84-8.
28. Sharifi K, Masoudi-Alavi N, Tagharrobi Z, Sooki Z, Asgarian FS, Akbari H. Relationship between mothers' and daughters' self-esteem. *Feyz Journals of Kashan University of Medical Sciences* 2011;15(4):352-8. [Persian]
29. Hosseini MA, Dejkam M, Mirlashari J. Correlation between Academic Achievement and Self-esteem in Rehabilitation Students in Tehran University of Social Welfare & Rehabilitation. *Iranian journal of medical education* 2007;7(1):137-42. [Persian]
30. Nourbakhsh P, Hasanpour GH. comparison of self-esteem and self-concept between school male student athletes and non-athletes from educational districts in Ahwaz and investigate their relationships with the students' academic achievement. *Harakat* 2004; 21: 19-32. [Persian]
31. Kobal D, Musek J. Self-concept and academic achievement: Slovenia and France. *Personality and Individual Differences* 2001;30(5):887-99.
32. Marjani A, Gharavi A, Jahanshahi M, Vahidirad A, Alizadeh F. Stress among medical students of Gorgan (South East of Caspian Sea), Iran. *Kathmandu University Medical Journal* 2008;6(3):421-5.
33. Koochaki G, Charkazi A, Hasanzadeh A, Saedani M, Qorbani M, Marjani A. Prevalence of stress among Iranian medical students: a questionnaire survey. *Eastern Mediterranean Health Journal* 2011;17(7):593-8.

Self-Esteem and Some of its Influencing Factors Among College Students of Health and Paramedic Schools of Golestan University of Medical Sciences in 2013

Graylou S¹, Saeidinia KH², Charkazi A³, Sadat Seyyedghasemi N⁴, Ghanbari M⁵, Latifi M⁶

1-Instructor, Public Health Department, School of Health, Golestan University of Medical Sciences, Gorgan, Iran

2-Student Committee Research, Golestan University of Medical Sciences, Gorgan, Iran

3-Assistant Professor, PhD in Health Education, Public Health Department, School of Health, Golestan University of Medical Sciences, Gorgan, Iran (Corresponding Author) Email: charkazi@goums.ac.ir Tel: 0980911709175

4-Msc in Biostatistics, Public Health Department, School of Health, Golestan University of Medical Sciences, Gorgan, Iran

5-Lecturer, MSc in Medical Entomology, Public Health Department, School of Health, Golestan University of Medical Sciences, Gorgan, Iran

6-PhD Student in Health Education & Promotion, Public Health Department, School of Health, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran

Received: 30 August 2014

Accepted: 6 November 2015

Introduction: Self-Esteem is a durable and stable evaluation of one's self and has been the subject of many researches of the recent decades. The aim of the current study was the self-esteem assessment among college students of health and paramedic schools of Golestan University of Medical Sciences in 2013-14 academic years.

Materials and Methods: In this cross-sectional study, 360 college students who were recruited through census completed the Copper Smith Self-Esteem questionnaire along with selected demographic variables. Gathered data were entered in SPSS 17 and were analyzed using non parametric, spearman rank correlation, and binary logistic regression tests. Alpha level was considered significant at 0.05.

Results: Eighty-three point one percent were females and 81.4% were unmarried. Based on the study majors, 25.6% were studying in public health and 87.8% mentioned that they had chosen their majors in order to continue their educations. The mean score and SD of self-esteem was 35.91 ± 7.12 ranging from 9-49. In General, 332 people (92.2%) had high levels of self-esteem. Binary logistic regression revealed that living with family and enjoying studying in the university were the best predictors of high self-esteem ($P < 0.05$).

Conclusion: The findings of the current study indicated that the majority of students had high levels of self-esteem. Being interested in their fields of study and living with family have protective effects on students' self-esteem. Continues efforts for increasing the self-esteem of the students should be considered to help them adapt to life situations and improve their problem solving skills.

Key Words: Selfesteem, Selfconcept, Students

Please cite this article as follows:

Graylou S, Saeidinia KH, Charkazi A, Sadat Seyyedghasemi N, Ghanbari M, Latifi M. Self-Esteem and Some of its Influencing Factors Among College Students of Health and Paramedic Schools of Golestan University of Medical Sciences in 2013. Community Health journal 2014; 8(4): 38-47.

Funding: This research was funded by Golestan University of Medical Sciences.

Conflict of interest: None declared.

Ethical approval: The Ethics Committee of Golestan University of Medical Sciences approved the Study